

Max - 2012

ТУРУГУРДУН ЧӨЛ
ОЛОН

От бийин 20 күндүз Чугачы улузун Соколов абылларга састарынып итти ортор жамгырларын наркотик утары айтты булла Бу жун ЧТФКСИ ийинэн тэриллэр "Мварысая" дээр оорлоро баран бейте үүмүт көжүпүнэн уматта боллор Барыта 20 ор, 2 иттеэчи, итат оодель итачалыта Н.В.Дьяконов, улуустаагы кин бальфа итжоническая кабинетын фельдшера ЛНКорнилова, холубунай ирдэбил үлөнгитэра АА.Собачон, П.В.Монатырза, итат социальная-психологическая итжоническая итта үлалэлэр специалист А.Д.Дьяковская, психолог

Д.А.Рожина, КНХ эмгэгтэйгээх секретарын
комолоһөөчтүтэ ВМЦСавваина бичиган басаан келлибит.

Миегэбтүгээр тийшээ аялган кэлбэт дьон быһыытынан Солонько иһиликкэи оскорулатын иһинэн лаарырытар бараа аһаатыбыт. Оакэни Л.Н.Борнилова өлөргө "Наркомания и наркотическая зависимость" дииэ лекция аахта. Бу лекция өлөргө наркотик куһағанын, наркотикка ылларааһын содуларын көрдөрөр. Полиция участкавайа А.А.Собанин бэрэдагы туһуһарга, сэрэхтээх буоларга ыраахкы иһитинэриги онордо. Онтон психологтар А.Д.Дьячковская уонна Д.А.Рожина "командаобразование" дииэ тренинг оһууу ыһгытылар. Өлөр бу оһууу үлүгэ-көтөхтүһүнүлэр. Сыһыһанан, сэрэхтээх буоларга аһаан-мөһөһ кэлбэт үлэбтүгээр бэлэбыт. Уруккста хөрүоһуу үүнэр икки сиригэр кэлэһүүнни хомуһа умайтыбыт. Үлэбтн толорбут, сымлытып ситиһит дьон Амма өрүһүгэр тийиэ сүүүүсэи, сүтүлэи бараа аһаммытыгар туруһубут.

Кырдын дарыя, букалопчүрүн улаган билил чөл олоххо тардылгы, наркотики утары охулуу пропагандагын онордохтут. Малчык сыйлабы төрилээр, үтөсө күбүлүбүт анжик ээр эччакко туулашаа дии санаатым. Арыгыга, табахка, наркотика ыштарбат, олохтутун буертуулаабат туулар улапчакка, сырдыкка, кэрээ эр тардынаакка!

Тысяча ПОСТУКОВА.

Спорт

ЧУРАПЧЫ ЭДЭР ТУСТУУКТАРА

оволорун кытта матчовой көрсүтүү буолла. Бу көрсүтүүтө оволорбут бэйэлэрин көрдөрөн, Хакасия тустууктарынын кытта таң тэннэ табыштылар.

Бас ыһын 26-29 күннэригэр Мордовия Республикатын Саранск куоратыгар Россия үөрэнэччилэрин күрэхтэһиһигэр булан ааста. Бу күрэхтэһиһигэ Д.П.Коркин затын сүтэр Чуралчы спортиннаай оскуолатытан 5 оро кыттыыны ыһла. Онтон Артур Константинов 42 киилгэ II миастэни, Христофор Потапов 50 киилгэ III миастэни ыһан үөрдүлэр-көттүлэр.

Красноярск куоранка баар ДГМиндиашвили аатынан ту-
стуу академиятыгар оҕолор
биир нэдиэлэ сборданылар.
Бу сбордарга XX үйэ улуу тре-
нерэ ДГМиндиашвили оҕол-
ру көрүстэ. Чураггыбыт эдэр
тустуунара түгэнинэн
туһанан улуу тренери кытта
кэпсэттилэр, хаартыска
түстүлэр. Бу кэмгэ куораты
көрөн, күүдүйдөн, Краснояр-
скайы олус сөбүлээтилэр,
ИС-Ярыгин музейын сэрээтил-
лэр.

Бу баран кэлбиһигитигэр
күүс-юмө буһабут дьоммуту-
гар махтаһытын тэрдээхтэ
этэ. Бастатан туран, хас биэр-
диг оро тороһууттарыгар, чыо-

лаан ИРДячковскийга, ДПКорзин аатынан спортивной огуола директорьгар ННГуляевка, огуола салаататыгар, огуола суоппырыгар ССФедосеевка, Уорэх управлениетыгар, КУМИ начальнигыгар ИГВасильевка, "Хатан" генеральной директорьгар ВДСивцевка, спортивной отдел начальнигыгар МСИгнатьевка, Чурагчы наһилитигин МТ баһылыгар ИИОконешниковка, ОДКХ начальнигар ЕИСаввинга барга махтабгытын тиздрэбит.

МА. ЯВЛОВСКАЯ,
АВКУЗЬМИН, АГ МАКА-
РОВ, тустуу тренердэр.

КЫАЙЫЛААХТАРГА ЭБЭРДЭ!

Убавтабылмах забатчыларбыт!

"Сага олох" хаһыат сылын аайы бэйэтин эрдэмтэх сурутааччыларыгар лотерея ыытара үтүө үтөскө кубулуйан эрэр. Онон 2012 сыл иккис агарыгар хаһыатшыттарыгар сурутуу хампаанниатын түмүгүнөн кыайылдаахтар быһаарыллынылар.

Эрдэтиллибигийн курдук, сурутуу түмэтэ барьта почта компьютернай системэтигэр киллэриллэр булбута. Ол испиһэлэгин анал хампыһыһа уонна общественность бэрэстэбингэлэрин хөнтүрөөлүнүн от ыйын 21 күнүгэр лотерея оонньомто.

Ол курдук, бу сырынга эрэлтэх ааааччыларбытыгар улууспут биир тарбахха багтанар боай-талым "Ситен" мааһынаыттан талыт табаарыгын ыларга 10000, 5000, 2500, 2500 солк суумалаах сертификаттары ооньоттубут. Лотерея түмүгүн Чакыр нэһилиэгиттэн НН. Адымов 10000 солк, Хадыартан НЕ. Гаврильева (Лесная уул) 5000 солк, Хонтороттон ВЕ. Попов 2500 солк, Чурапчы нэһилиэгиттэн (Западна уул, 5) ВЕ. Окоченишников 2500 солк сертификаттары сүүбүттэрин туһунан иһитиннэрэбит. Кыайылыахтары эвэрдэлээн туран бириискитин "Сага олох" редакционной-издательской холбоһук дэлэтиттэн паспортун илдьэ кэлэн ыларгытын куутэбит.

Күндү заадаачыларбыз! Иншпекитин даңаны сага олох сайдыштын тэтиминэн оруу бигрэг буолуодун, сонумжун санаабытын үлэстэ туруодун!

"CO" корр.

Наследный Совет депутатов муниципального образования "Хаяхситский наслег" Чурапчинского улуса Республики Саха (Якутия)

PELLEHJÆ No 194

с. Туора-Кыялы 23 июля 2012 г.

О назначении выборов депутатов
представительного органа
МО "Ханхуйский наслег"

В соответствии с частью 7 статьи 10, частью 8 статьи 81 Федерального закона «Об основных гарантиях избирательных прав и права на участие в референдуме граждан Российской Федерации» и частью 2 статьи 8 Закона Республики Саха (Якутия) «О муниципальных выборах в Республике Саха (Якутия)» представительный орган муниципального образования «Халкыстатский наслег» решает:

1. Назначить выборы депутатов представительного органа муниципального образования «Хайхсытэсэй наслеа» на воскресенье 14 октября 2012 г.

2. Утвердить смету расходов на подготовку и проведение выборов депутатов МО «Хаяхсытский наслег» в сумме 100 000 рублей (сто тысяч).

3. Направить ответственным за подготовку и проведение выборов на территории муниципального образования «Хаятхытский наслег» Чурапчинского улуса (района) ПР (Я) главу наслега Дорробеца А.Ф. (наименование: Дорробеца А.Ф.)

4. Отгублюковать данное решение в улуусной газете «Сага олох».

ДОРОФЕЕВ А.П.
председатель представительного
овчана МО «Хангайнский улус».

ШТАБ УОЧАРАТТААХ БЫҔААРЫЛАРА

Аастыт бэтинсэҕэ (20.07) сарсыарда 10 чаастан оттооһуну тэрийи улуустаагы оперативнай штабын уочараттаах мунуһа буолла.

Бу сырылга мунуһаха улуус тас өттүгэр оттуу барыахтаах мобилнай биригээдэлэр 20-н тахса салайааччылар ыгырыллан быһаччы кытыннылар. Ону таһынан сорох нэһилиэк баһылыктара, специалистара бааллар. Иккисиннээн барыта улуус тас өттүгэр уонна Амма угуор урэхтэргэ 54 биригээдэ барар торумнаммыт. Олордон бу күнүккэ 7 эрэ биригээдэ оттуу барбыт.

Мунуһаха баһылык СИ.Яковлев хас биригээ биригээдэ ханна, хаһан барыахтааһын, төһө былааннааһын

биригээлээн быһаарыста, үлэһиттэртэн, нэһилиэк баһылыктарыттан ыйыталааста, интэ-тонго илдьиритиһи буолла. Элбэх ыйытты киирдэ, санаалар этилиннилэр. Түмүгэр былааннаммыттан 2-3 биригээдэ барбат, ол онуотар хас да санаа эвэҥ тэриллэх курдук буолла, сорохтор оттуохтаах сирдэргэ уларыттар.

Түмүгэр 2 чаас курдук буолбут кэпсэтигэ барыахтаах биригээдэлэр тийиэхтээх сирдэргэ, төһөнү оттуохтаахтар чопчуланна, соруоттар туруорулуннулар. Түмүгэр биллэрин курдук атырдык ыйын 10-15 күнүгэртэн оттоммотох сирдэргэ ким баарар, ханна баарар оттуохтааһын туһунан дьаһал тахсыбытын уонна Ньурба, Сунгаар улуустары-

лар 1000 тонна оту атырдыаһарга кэпсэтиһиҥэ Улуус Мунуһаҥ председатели В.В.Гуляев уонна ТХУ специалиһа Н.Н.Хосотанов бу нэдиэлгэ командировкага баралларын туһунан иһитинэрилинна.

Оперативнай штаб нэһиликтэри кэрийитин бүтэһик мунуһа бу күн 3 чаастан Мугудайга буолла.

Аара баран иһэн урэххэ күрүөлэммит сирдэргэ 1-дүй-3-түү кэбиһиллэх оттор туларынан көрөн күрүөлэммин туһалааһын кии тутта сыһааныйар. Онтон күрүөлгө суох сирдэргэ оттооһун мөлтөһүн кэриэтэ.

Мугудайга тийиһиппигэр кулууп таһыгар 10-ча араас массына кэлэн ыга аһыан

тулары көрөн дьон бөрү кэлбит дии санаабыт, мунуһаха 20-чэ эрэ кийи мустубут. Кийи үксэ үлэ-хамнаста, оттуу сырыттар. Онтон массына элбэҕэ олохпун биир үчүгэй көстүүтэ буолла.

Мунуһаха буоларын курдук балаһыаньа кэпсэни, соруоттар туруорулуннулар, ыйыттылар бэрилиннилэр, ким хайдах, ханна оттуурун быһаарсыбыт.

Мугудайлар аһыаттан быдыһан өккө балаһа эрдэ киирибэтэр. Холобур, үлэһит-нэҕим, кырдыас Ф.Ф. Смирников 32 рулонаммыт, өссө эбиитин тонна агарын курдук оту ходоһатыгар чөкөспүт. Онтон ыалдьан дьэтигэр да олодор В.Т.Ноговицын 40-ча рулоно оттоппут. Улууска

биллэр ИП Ф.Н.Терюгин ходоһатыттан 18 тонна оту ыһаах курдук буолбут уонна кэргэнин дойдутуттан, аймахтарыгар Ньурба Чапандатыгар от сакаастыан баарарын туһунан эттэ. Онтон сиртэртэн ити Фёдор Николаевич курдук бийиги чурапчылар сир аайы аймахтарыгылар, бистэр дьоммуттар, табаарыстарыгылар от сакаастырыбыт, баран оттоһорбут буоллар отус бэрт буолуо эбит диян санаа үөскээтэ.

Манан оперативнай штаб нэһиликтэри кэрийиһэ түмүктэннэ эрэри, киниктэн өссө элбэхтэ түмсэн, кэрийи, мунуһахаан баһылы сүөһү аһылытын бэлэмнээһингэ, оттооһунга, "ону тийэтэригэ-таһыла тэрийэр, көбүлүүр үлэ элбэҕэ, эппиэттэргэ өссө инники күүтэн турара саарбаҕа суох

И. ПОНОМАРЕВ

Кэпсэһин бабарабын

БАРҔА МАХТАЛ, АМАН АЛҔЫС БУОЛЛУН!

Түн былыргы кырдыастар: "Кырдыар саас – кырыас мунга" – дииһирин аастыт үйэ садаланар кырбигиһэр номох курдук тарбаһытын, бийиги сааһырыт дьомтор хам-хадьаа да буоллар истэн аһарар буоларбыт.

Россияга норуот былааһа олохтоммутун кэннэ, – Сибирский былаас мунгутаан сайдыбыт, сэрин кэннигэр кэмнэртэн, – "Дьоллоох кырдыар саас сыһыалаһа дьэн" – дьэн, кийи барыта кэрэхсии истэр дьаһала олохтоммута. Үйэлээх саастыт үтүөтүн бүүс-бүтүннүүтүн үлэһиттэ дьон, чыска-бочуокка тиксэммит, эр дьон 55, дьахталлар 50 саастарын туоллулар да пенсия ылан, сыһыалантык олорон кэбиһэр кэммит кэлбитэ.

Доруобуйата айгыраабатах, олорор-дьаһаар туох да оксууну ылабатах, үрүк-түрүк сылдыар дьон барахсаттарга дьэ, кырдык даһаны, дьоллоох кэм. Үлэһит чыһыны аһаратан сүүрбөккүн, ким да үүрөн-үтүрүйөн, дьаһайан-дьаһарыан барарын истибөккүн. Көҕүл тур-олор, үлэ-лэ-хамсаа, кыахтаах буоллаахына оттоо-мастаа, сүөһүтэ иит, огуруотта олорт.

Иһэн сыһа биһрээ республикан иһигэр ханна баарар, орлоргор, дойдторгор, олоро сылдыбыт сирдэргэ баран күүлэйдэн кэлэргэ боросуонун төлөөр. Байан да барбат, дьадайан да быстыбат гына пенсияг кэлэ турар Кылаабыһа – доруобуулаах эрэ буол.

Уоттаах сэрин, сут кураан, уо-

даһынаах, күүс өттүнэн Хоту көһөрүлүү сыһырын кытта тэгнээн көрдөхтүнэ чакчы бааччы "Ырай олох".

Аҕа дойдуну көмүскүүр Улуу сэрин сыһырыттан, Тимур Гайдар садалабыт баччымыттан садалаан, күн бүгүнгүр дьэри ол үтүкэниэх баччымы кырдыастарга, кыамаат дьэ кэргэттэргэ абырдыах аһымал санаа көмөтө сийитилэн кэлтэ.

Хас сыл аастарын аайы саастыт эбиллэн, онуоха эбии доруобуйабыт аһаарыан, дьэбит үлэһит да ырыгытар, сороһун олох да кыайбат буолан иһээктивит.

Ону көрө-билэ сыһыаннар, бу аастыт киникти түөрт сылтан бэттэх, Дирингэһи Иван Доосо аатынан орто агроосуола овороро тэрээһиннээхтик кэлэн мууспугун булууска уган, саһааммытын хайытан, дьаарыстаан биһэр илдьэр үтүкэ кубулуйда.

Дьэ бу үтүө санаа көмүтүн оворор оркулабыт салалтатыгар, көмөлөһө кэлбит оворор төрөһүгүрүлэр барҕа махталытын этэбит, аман алгыстытын аһыбыт. Манник аһы саһаалаах, амарах дууһалаах ыгыттардаах дьоннор, дьоллоох ыаллар буолун дьибит, дьонго махтанан кэспит.

Бу быйыл Ирина Васильевна Макарова кылаас салайааччылаах 10-с кылаастан, Вася Стручков салайааччылаах оворор кэлэн кырдыас кийи көтөөр таһаарылар сөптөөх гына кыргалаан мууспугун уган биһр-дилэр.

Бу оворор төрдүн таһыгар Мэлдьэхсим ыгык дьоннорун сийтэргэ эбиттэр. Ол курдук, Вася эбэтэ норуот үөрэһиритин туйгуна Мария Прокопьевна, эһэтэ Хоту көһөрүлүү кытылааһа, уруксута аатырбыт Эрилик Эристин аатынан колхоз коммун секретара Алексей Андреевич Собакиннар төрүттэр, – Мэнэ улуунун II Мэлдьэхси нэһилигэнин суруксута Василий Кузьмич Собакин, кийи кыһа – СР профтех үөрэхтээһинин Бочуоттаах үлэһит, үөрэһирин туйгуна Аграфена Васильевна кылбизиннээх портреттара баарын бийиги Мэлдьэхситээҕи көһөрүлүтэ сылдыар Сэрин, Үлэ Албан аатын музейытыгар 300 кылбизиннээх дьоммут ортолоругар кээн туттан кэспит.

Петя Посельский эһэтэ Николай Андреевич Посельский Мэлдьэхситэ "Тахсыбыт Сардаҥа" колхозка сэрин иһинэ искусственнай сизмэлээһини ылан, омуһаан эттэххэ "күүлээх балаһан" саа огуотар баалларын, көһөрүлүүтүн баттаһа кэлэммит колхозка от кэбиһитигэр, бурдук таһытыгар сылдыаммыт ырычаахтаһан-хатаастан, нэһилэ мөһө сылдьан үлэлээбит тыһынаах туоһулар тобохторо бийиги баарбыт. Ол туһунан М.Н.Корякин бийиги "Мэлдьэхси Мэнэ ааттаахтара" – дьэн киниктигэр суруллан, хаартыскага бэчээттэннэ сылдыар.

Отгон быраатты Пестеревтэр убайдара уоттаах сэрин буойуна Спиридон Николаевич Пестерев – кыттан

званиелаах бойбуйой хамандьыр (кэспиттэр Мэлдьэхситтэн 21 хамандьырдар этилэр эбэт) байыаннай формалаах, арылыччы көрөн олорор аһаҕас дууһалаах сырдык сөбөрөтин хас кэпсээтэхпит ахсын аһына-харааста көрөбүт. Аҕа дойдуну көмүскэһигэр 71 хонсун буойуттарбыт кыргыһы хонууттар геройдуу охтубуттара эбэт.

Көмөҕө кэлбит оворор баһаатайдар Вася Стручков саамай эппиэттээх сиргэ – булуус түгээр туран мууһу саталлаахтык дьаарыстаан таһаарыта.

Киниктэ биир үтүө хаачыстыбаны көрөмүн хайгыы санаатым. Вася үлэһит кэмигэр аттыгар туран эте-санара, ыла-көрдө туары сөбүлээтэ эбит. Байэтэ сороһун ис хааныттан мындырдык, хаачыстыбалаахтык үлэһиттэ бийэтин бийэтэ иһитинэртэ сорукаах үлэһит нымалаах эбит.

Ону таһынан туту барытын сыһытаан, мындырдык көрөр дьобурдаах эбит. Мин киириһим кэтээр сайын эти-аһы хаһаанар хос уткучахтаахпын көрдөрбүһүр, – уолум "оо, ол иһин даһаны", – дьэн сана аллайда.

Дьэ, ити курдук олох уопуттар, үлэ нымаларыгар үөрэтэн, дьобурдаах оворобутун эрдэттэн салайар кадрдар буола үүнэн тахсалларыгар үктэл буолар "үкэр күөхтэ" үүннэригэр, өйбүл-тирэх буолуогун.

Үлэ ветерана, методист-интээҕчи Анна Алексеевна, үлэ тыыл ветерана Афанасий АММОСОВТАР, Хоттово.

Литературнай мүннүк

Дмитрий ФЕДОРОВ – Оһуохай Уола.

Санааларым сире аҥы
Соморстуну ыстаныны,
Сир Ийэбин сайыаҥы
Сыдыаһыан сырдыаҥы.

Күөхтэ түстүт сик буолан
Куйаар үстүрүк отуман,
Кире уотуттан ыһат ылан
Күөрүрүдү сандаарыт!

Санаһы билбэкэ
Сирдэһи кэрдэһи;
Силкиһи сүргэһи
Силкиһи тиниһи;
...

Кэрэни кэрэһи кийиһи
Кирдэһи дьай хаһан да сыстыбат,

Кэрэни икэрбит сүрэххэ
Кэп-дэбэр өй-санаа кыттыспат.

Күөхтэ кэпсэһи түбүктэн
Көрдүккэ, кэрэни булуотка,
Кыһылаах да ол сырдык кэрэһи
Кире таһыны буһурутуу сырдыаҥы.

Ол сырдык сыдыаһы күөдүтэ
Олоһу оһуордаан кыһытэ
Олоруо кэрэни күөһи,
Олоһо дойдутун эргитэ.

Харчыны таһыра гыныман,
Харчыны таһыра гыныман,
Харчынан дьоллоһо сатааман,
Харчыттан харааччы кыһытэ.
Харчы дьэн кылааһы кэрэһи
Харчыттан үлэһи кэрэһи.

Харыстаан олоһу, кэпсэһи,
Харыстаан да харчыттан кэрдэһи,
Үбүрэн кэспиттэн үтүөтү
Үкэһи үлэһит туһаары.

Боотур уус үдүрүк аатырар
Бачкага кэспиттэн да иһин
Быһымаһ санаага охсуллан
Чураһы дьэн ааты сотуман.

Чураһы чугураара чархы,
Чархыны наһыйыт хатыһа,
Чархы да кэрдэһи, кэрэһи,
Чугаскын, иһитини мэлдьитин.

Хараастар, сүм түһэр кэспиттэр
Харыстаан да чархыттан кэрдэһи
Харыстаан да сыһыбын эйиги,
Хаһан сыдыан тардылар түбүккүн.

Людмила ПОПОВА.

Автор суруугар эгилер санас редакция позициягтар мөлдүн деп түбәһәр буулатоох. Суруоо минилар чоочилор ырданкыстарыгтар эгилетинин автор тус байлаз суур.